

Františkovo slovo

č.241

I Jan Křtitel musel konvertovat k Ježíši

Papež kázal o dvou projevech duchovní vlažnosti

Svatý otec: Stáří je životním obdobím daru a dialogu

Jesličky, živé evangelium

Otec Cantalamessa: Kdo následuje Marii, uskutečňuje Boží slovo

výtah hlavních myšlenek z promluv papeže Františka a zpráv z Vatikánu. Plné znění naleznete na stránkách Radio Vaticana.

I Jan Křtitel musel konvertovat k Ježíši

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Tuto třetí neděli adventní, zvanou „radostná“, nás liturgie jednak vybízí k *radosti* a jednak upozorňuje na to, že život obsahuje také chvíle *pochybnosti*, v nichž je zatěžko věřit. Obojí – *radost* i *pochybnost* – jsou zkušenosti, které k našemu životu patří.

Proti výslovné pobídce proroka Izaiáše k radosti: »Zaraduje se vyprahlá step, jak lilie zajásá a vykvete poušť« (Iz 35,1), stojí v evangeliu pochybnost Jana Křtitele: »Ty jsi ten, který má přijít, anebo máme čekat jiného?« (Mt 11,3). Prorok skutečně vidí za momentální situaci a před sebou má sklíčené lidi a jejich skleslé ruce, ochablá kolena, malomyslná srdce (srov. Iz 35,3-4). Je to stejná skutečnost, která v každé době vystavuje víru zkoušce. Boží muž však vidí dál, protože Duch svatý dává pocítit jeho srdci moc svého příslibu a zvěstuje mu spásu: »Vzmužte se, nebojte se! Hle, Bůh váš [...] přijde a spasí vás!« (v.4). A všechno se pak promění: poušť rozkvetne, útěcha a radost se zmocní malomyslných a chromí, slepí a němí jsou uzdraveni (srov. vv. 5-6). To je to, co se uskutečňuje s Ježíšem: »Slepí vidí, chromí chodí, malomocní jsou očišťováni, hluší slyší, mrtví vstávají, chudým se hlásá radostná zvěst« (Mt 11,5).

Tento popis nám ukazuje, že spása ovinuje a obrozuje celého člověka. Toto nové zrození spolu s radostí, která ho provází, však stále předpokládá, že zemřeme sami sobě a hříchu v sobě. Odtud se odvozuje poukaz na konverzi, která je základem Křtitele i Ježíšova kázání. Jde zejména o konverzi ideje, kterou máme o Bohu. Právě k tomu nás podněcuje adventní doba otázkou, kterou klade Jan Křtitel Ježíšovi: »Ty jsi ten, který má přijít, anebo máme čekat jiného?« (Mt 11,3). Přemýšlejme: Jan očekával Mesiáše celý život. Jeho životní styl, jeho tělo samotné je utvářeno tímto očekáváním. Také proto jej chválí Ježíš slovy, že mezi těmi, kdo se narodili ze ženy, není nikdo větší než on (srov. Mt 11,11). A přece i on musel konvertovat k Ježíši. Jako Jan, tak také my jsme povoláni rozpoznávat tvář, kterou na sebe vzal Bůh v Ježíši Kristu, pokornou a slitovnou.

Advent je časem milosti. Říká nám, že nestačí věřit v Boha. Je nezbytné, abychom denně očišťovali svoji víru. Jde o to připravit se na přijetí nikoli nějaké pohádkové postavy, nýbrž Boha, který nás interpeluje, strhává a staví před volbu. Dítě, uložené do jeslí má tvář našich bratří a sester, kteří jsou v největší nouzi, chudých, kteří „jsou tímto tajemství přímo privilegováni, ba dokonce schopnost rozpoznat přítomnost Boha mezi námi“ (*Admirabile signum*, 6).

Panna Maria ať nám pomáhá, abychom se před nadcházejícím Narozením Páně nenechali rozptylovat zevnějšími věcmi, nýbrž vytvářeli v srdci prostor Tomu, který již přišel a chce přijít znovu, aby nás uzdravil z našich nemocí a dal nám svoji radost.

Kázání z Domu sv. Marty

16.12.2019

Papež kázal o dvou projevech duchovní vlažnosti

Vatikán. Existují dva – velmi nebezpečné – postoje vlažných křesťanů. Jednak je to snaha vehnat Boha do úzkých a jednak mýt si ruce nad prosbou druhých o pomoc. Oba jsou projevem vzdoru vůči Bohu.

Papež František komentoval dnešní evangelium (Mt 21,23-27). To podává, jak velekněží a starší pokládají Ježíšovi otázku v souvislosti s jeho předchozím vystoupením v jeruzalémském chrámu, odkud vyhnal penězoměnce: »Jakou mocí děláš tyto věci?«.

„Ježíš – začal Petrův nástupce – lidi povzbuzoval, uzdravoval, učil a činil mezi nimi zázraky, což velekněze znervózňovalo, neboť svojí laskavostí a vlídností přitahoval všechny k sobě. K hodnostářům, respektovaným autoritám, se však příliš neměl, protože jim nedůvěřoval. Proto se rozhodli vehnat jej do úzkých a kladou mu onu otázku. Myslí si: nejsi kněz, učitel Zákona, nestudoval jsi na našich univerzitách, nejsi nic.“

Ježíš však podává inteligentní odpověď a přivádí do úzkých velekněze a starší, když jim říká: Odpovíte-li mi, odkud byl Janův křest, zda z nebe anebo od lidí, řeknu vám, jakou mocí dělám tyto věci. Evangelista Matouš popisuje, jak mezi sebou začali uvažovat: »Řekneme-li z nebe, namítne nám: Proč jste mu neuvěřili? Řekneme-li však, že od lidí, postaví se lidé proti nám, protože všichni považují Jana za proroka.« A tak si umyli ruce a řekli: »Nevíme.« Tento postoj – dodal papež – je postojem nepoctivců, a zrádců víry.“

„Nejenom Pilát si myl ruce, také tihle si umyli ruce, když odpověděli: »Nevíme.« Nezasahovat do lidského dění, nestarat o problémy, nezasazovat se o dobro, nezápolit o uzdravení mnohých, kteří jsou v nouzi,... raději ne. Nepletme se do toho...“

A Ježíš – pokračoval papež - odpovídá stejnou písničkou: »Ani já vám nepovím, jakou mocí tyto věci dělám«.

„Toto jsou dva postoje vlažných křesťanů, nás – jak říkávala moje babička – navoněných křesťanů. Křesťanů bez konzistence. To je postoj snahy vehnat Boha do úzkých: Bud' mi to splníš anebo už nepůjde do kostela. A co odpoví Ježíš?- Jdi. Udělej, jak myslíš.“

Jinou situací vlažného postoje křesťanů – řekl dále František - podává evangelium v souvislosti s emauzskými učedníky, kteří spatřili ženy, které se radovaly, protože viděly vzkříšeného Pána, ale oni jim neuvěřili. „Mají přílišnou představivost,“ řekli si učedníci a vstoupili tak do bratrstva „svatého Piláta“.

„Mnozí křesťané si myjí ruce nad výzvami, před něž nás staví kultura, dějiny a lidé naší doby; i nad těmi menšími. Kolikrát jen slyšíme křesťana skrblika, jak odmítá dát almužnu člověku, který jej žádá, slovy: »Ne, opílčům nic nedávám.« A myjí si ruce. Nechce, aby se lidí opíjeli, a nic jim nedá, ale nedá jim ani na jídlo. »Je to jejich věc.« To slyšíme často. Vehnat Boha do úzkých a mýt si ruce jsou dva nebezpečné postoje, s nimiž nikdy nevstoupíme do ráje. Co by se stalo, kdyby si Pán umyl ruce nad námi, ubožáky?“

„Pohledme do svého nitra, zda v sobě máme něco z těchto dvou postojů, a pokud ano, vyžeňme je a učiňme místo Pánu, který přijde,“ vybízel papež závěrem svého kázání v kapli Domu sv. Marty.

16.12.2019

Svatý otec: Stáří je životním obdobím daru a dialogu

Vatikán. Nevšímejme si převážně nákladů a rizik spojených se stářím, nýbrž vyzdvihněme zdroje a potenciál seniorů, zdůraznil dnes papež František při setkání s italskou asociací, která sdružuje penzionované zaměstnance italských podniků. Vznikla před sedmdesáti lety, má šedesát lokálních zastoupení ve všech italských regionech a kromě poradních služeb starým lidem a obhajoby jejich práv se zaměřuje především na dobrovolnickou činnost v různých společenských odvětvích – od zdravotnictví po kulturní osvětu. To vše dosvědčuje, že stáří je životním obdobím, které se vyznačuje dáváním a dialogem.

„Na sociální rovině nelze staré lidi považovat za přítěž, nýbrž za zdroj a obohacení. Projevuje se to v jejich přístupu k dobrovolnické činnosti, která je cennou příležitostí k prožívání nezištné dimenze našeho bytí. (...) Dobrovolnická práce tak podporuje to, čemu se říká „aktivní stáří“, protože přispívá ke zlepšení životní kvality poté, co z ní vymizí důležité

rozměry ustavující osobní identitu, jako bylo rodičovství anebo profesionální činnost, která ustala odchodem do penze."

Největší výzva, s níž se v příštích letech bude naše společnost vyrovnávat, bude právě stále účinnější zúročení lidských zdrojů, které do lidského společenství přinášejí senioři.

„Jde o to, aby na lokální rovině vznikaly solidární sítě, ve kterých by staří lidé byli aktivními protagonisty, a nikoli jen adresáty pečovatelských služeb. Bude proto důležité, abychom seniory nepojímali pouze v jejich potřebách, nýbrž také jako nositele nových podnětů či snů, jak často říkám biblickými slovy, ovšem snů, naplněných pamětí, nikoli prázdných a marnivých jako některé televizní reklamy. Sny starých lidí jsou prodchnuté pamětí a proto jsou zcela zásadní pro životní cestu mládeže. Poskytují totiž kořeny. Od starých lidí proudí míza, díky níž strom roste, rozkvétá a dává plody."

Tím se dostáváme k mezigeneračnímu dialogu, který je druhým hlediskem při popisování pokročilého věku, pokračoval Svatý otec. Ve stáří Pán obnovuje své povolání a vybízí nás, abychom předávali víru, přimlouvali se za druhé v modlitbě, byli nablízku lidem v nouzi:

„Staří lidé, prarodiče, mají jedinečnou a výjimečnou schopnost, s níž si všímají problematických situací. Když se pak za tyto situace modlí, jejich modlitba je silná a mocná! Prarodičům, kterým se dostalo požehnání vidět syny svých synů (Žl 128,6), je svěřena velká úloha: předávat životní zkušenost, dějiny rodiny, společenství a národa."

V závěru promluvy k italskému sdružení seniorů papež František opětovně varoval před odepisováním mladých i starých lidí z ekonomických důvodů pod záminkou zachování „vyváženého“ hospodářského systému, který však staví na první místo zisk namísto člověka.

„Jsme všichni vyzýváni, abychom se postavili na odpor této skartační kultuře. Houževnatě naopak budujeme jinou, laskavější, lidštější a inkluzivnější společnost, která nepotřebuje vyřazovat lidi slabé na těle i na duchu, nýbrž spíše své kroky poměřuje podle těchto lidí."

Zítřka se církev začíná v přípravě na Vánoce modlit za moudrost, zakončil papež František. Tento svět potřebuje moudrost a zkušenost starých lidí, aby se naučil větší úctě k právům každého člověka, loučil se s asociací italských seniorů.

Generální audience

18.12.2019

Jesličky, živé evangelium

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

za týden jsou Vánoce. V těchto dnech spěšných příprav na svátky si můžeme položit otázku: „Jak se připravuji na narozeniny Oslavence?“. Jednoduchým a prostým způsobem této přípravy je *strojení jesliček*. I já jsem letos šel touto cestou. Vydal jsem se do Greccia, kde svatý František s tamními obyvateli uskutečnil první živý betlém. A napsal jsem list, kterým připomínám smysl této tradice a co znamenají jesličky ve vánoční době.

Jesličky jsou „jakýmsi živým evangeliem“ (*Admirabilis signum*, 1). Vnášejí evangelium na místa, ve kterých se žije: do domovů, do škol, na pracoviště a místa, kde setkávají lidé, do nemocnic a pečovatelských domů, do vězení a na náměstí. Tam, kde žijeme, nám připomínají jednu podstatnou skutečnost, že totiž Bůh nezůstal neviditelným v nebi, ale přišel na Zem, stal se člověkem, dítětem. Strojění jesliček je *oslavou Boží blízkosti*. Bůh je vždycky svému lidu nablízku, ale když se narodil, byl nejbliž. Strojění jesliček je oslava Boží blízkosti, znovu objevení reality Boha, živého a hmatatelného. Bůh není vzdálený pán nebo netečný soudce, nýbrž pokorná Láska, sestoupující až k nám. Dítě v jeslích nám předává něhu. Některé figurky ztvárňují Ježíška s otevřenou náručí, což znamená, že Bůh přišel obejmout naše

lidství. Je proto krásné stanout před jesličkami, svěřovat s Pánem života, mluvit s Ním o lidech a situacích, jež nám leží na srdci, bilancovat s Ním rok, který se chýlí ke konci, a sdílet očekávání a starosti.

Vedle Ježíše vidíme Madonu a svatého Josefa. Můžeme si představovat, co si mysleli a cítili při narození Dítěte v chudobě: radost, ale také údiv. A můžeme také pozvat Svatou Rodinu k sobě domů, kde prožíváme radosti a starosti, probouzíme se, jíme a spíme, v blízkosti svých nejdražších. Jesličky jsou *domácím evangeliem*. Slovo jesličky znamená doslova „krmelec“, zatímco město Betlém znamená „dům chleba“. Krmelec a dům chleba. Jesličky, které strojíme doma, kde společně jíme a vzájemně se vnímáme, nám připomínají, že Ježíš je pokrmem, chlebem života (srov. Jan 6,34). On živí naši lásku. On dává našim rodinám sílu na další cestu a k odpouštění.

Jesličky nám nabízejí další životní ponaučení. Uprostřed občasných úspěchů dneška jsou *pozváním ke kontemplaci*. Připomínají nám, že je důležité se zastavit. Neboť jedině, umíme-li se usebrat, můžeme obdržet to, na čem v životě záleží. Jedině ponecháme-li povyk světa venku, popřejeme sluchu Bohu, který mluví mlčky. Jesličky jsou aktuální, jsou aktualitou každé rodiny. Včera mi darovali obrázek speciálních jesliček, nazvaných „Nechme odpočinout maminku“. Byla na něm spící Madona a Josef, který uspával Ježíška. Mnozí z vás, manželé a manželky, prožíváte noc s dítětem, které pláče a pláče... „Nechte odpočinout maminku“ – to je výraz rodinné a manželské něhy.

Jesličky jsou aktuální více než kdy dříve, ve světě, kde se vyrábějí zbraně a obrazy násilí pronikají do očí a srdcí. Jesličky jsou naopak *rukodělným obrazem pokoje*. Proto jsou živým evangeliem.

Drazí bratři a sestry, z jesliček se můžeme poučit o samotného smyslu života. Vidíme každodenní scény, pastýře s ovci, kováře kující železo, mlynáře připravující mouku na chléb, často se také objevují krajiny a situace našich regionů. To je správné, protože jesličky nám připomínají, že Ježíš přichází do našeho konkrétního života. A to je důležité: vždycky chystat jesličky doma, protože připomínají, že Bůh přišel k nám, narodil se nám, provází nás životem, je člověkem jako my, stal se člověkem jako my. Žádný den v životě nejsme sami. On přebývá s námi. Nemění věci magicky, ale pokud Jej přijímáme, může změnit všechno. Přeji vám tedy, aby strojení jesliček bylo příležitostí, jak pozvat Ježíše do svého života. Když chystáme doma jesličky, jako bychom otevírali dveře a říkali: „Vejdi, Ježíši!“ Toto pozvání je tedy konkretizace blízkosti, aby Ježíš vstoupil do našeho života, protože přebývá-li v našem životě, život se obrozuje. A rodí-li se život znovu, jsou opravdu Vánoce. Všem přeji požehnané Vánoce!

20.12.2019

Otec Cantalamessa: Kdo následuje Marii, uskutečňuje Boží slovo

Vatikán. Třetí adventní kázání pro papeže a římskou kurii věnoval otec Raniero Cantalamessa Mariině titulu „Matka Boží“ – Theotókos. Právě toto je nejstarší a nejdůležitější titul, potvrzený slavnostním výrokem Efezského koncilu v roce 431 jako pravda víry, zdůraznil papežský kazatel.

Po předchozích promluvách věnovaných Zvěstování a Navštívení, dospěl otec Cantalamessa ve svém rozjímání k události Narození Páně. Zatímco titul *Dei Genitrix*, užívaný v latinské církvi a v českých modlitbách překládaný zpravidla jako Boží Rodička, ačkoli zřetelně odkazuje k početí a tedy také k roli otce, řecký titul Theotókos, Bohorodička, odkazuje k chvíli narození, která se už výlučně týká matky, zdůraznil papežský kazatel. Načrtl pak vývoj chápání Mariina mateřství v prvotní církvi. Křesťanské společenství muselo nejprve samo pro sebe vyjasnit, kdo je Ježíš, a Mariina role měla v tomto procesu důležité místo:

„V procesu, který vedl ke slavnostnímu prohlášení Marie za Matku Boží, můžeme rozlišit tři fáze. Na začátku a po celé období boje proti gnostické a dokétistické herezi, bylo Mariino mateřství chápáno téměř výlučně jako fyzické. Tito heretici totiž popírali, že by Ježíš měl skutečné lidské tělo a nebo – pokud ho měl – toto tělo nebylo podle nich zrozeno z ženy, anebo – pokud bylo zrozeno z ženy – nebylo ve skutečnosti učiněno z jejího masa a krve. Proto těmto herezím bylo tedy nutné důrazně potvrdit, že Ježíš byl Mariiným synem, „plodem jejího lůna“ (Lk 1,42) a že Maria byla skutečnou a přirozenou Ježíšovou Matkou.“

Již v této nejstarší fázi, v níž Mariino mateřství mělo především potvrdit skutečné Ježíšovo lidství, se objevuje u Origena titul Theotókos. Církev začíná objevovat hlubší dimenzi Mariina mateřství. V 5. století se jádrem teologické debaty stává jednota božské a lidské přirozenosti v Ježíši Kristu, jako v jediné osobě, ve Slovu, jež se stalo tělem. Latinští otcové a zejména sv. Augustin pak rozvinuli pohled na Marii v duchovním smyslu, když v ní zahlédli Matku víry.

„Maria je Matkou Boží nejen proto, že jej fyzicky nesla ve svém lůně, ale také protože jej nejprve s vírou počala ve svém srdci. My samozřejmě nemůžeme následovat Marii v prvním smyslu, nemůžeme počít nového Krista, ale můžeme ji následovat v druhém smyslu, totiž ve víře. Ježíš sám jako první aplikoval na Církev titul „Matky Kristovy“, když prohlásil: Moje matka a moji bratři jsou ti, kdo slyší Boží slovo a plní jeho vůli.“

Maria - připomíná otec Cantalamessa - se stává Ježíšovou matkou nasloucháním Slovu a jeho uskutečňováním ve vlastním životě. Opakem tohoto postoje je duchovní potrat, pokračoval papežský kazatel.

„Ježíše počne, leč neporodí, ten, kdo přijímá Slovo, aniž by je uváděl do života, kdo provádí jeden duchovní potrat za druhým, když si neustále ukládá předsevzetí o obrácení, jež jsou ale nicméně systematicky zapomínána a opouštěna na půli cesty, kdo se chová k Božímu slovu jako uspěchaný pozorovatel, který pohlédne na svou tvář do zrcadla, a pak rychle odchází a zapomíná, jak vypadala. Zkrátka, kdo má víru, ale nikoli skutky.“

K tomu pak přistupuje další velké riziko s opačným předznamenáním.

„Naopak Krista rodí, aniž by Jej počal, takový člověk, který dělá mnoho skutků, dokonce dobrých, avšak tyto skutky nevycházejí ze srdce, z lásky k Bohu a z dobrého úmyslu, nýbrž jsou spíše plodem zvyku, pokrytectví, hledání vlastní slávy a svých zájmů, nebo vycházejí pouze z uspokojení z činnosti. Zkrátka, kdo má skutky, ale nikoli víru.“

Jakému mateřství nás tedy učí Maria? Svatý František z Assisi to v jednom svém listu adresovaném všem věřícím dobře shrnuje:

„Jsme Kristovými matkami, když jej nosíme v srdci a ve svém těle skrze božskou lásku a čisté svědomí, rodíme jej skrze svaté skutky, které mají druhým zářit jako příklad. [...] Ó jak je svaté a drahocenné, příjemné, pokorné, pokojné, sladké, láskyhodné, jak převyšuje jakoukoli věc mít takového bratra a takového syna, našeho Pána Ježíše Krista.“ (Sv. František z Assisi, List všem věrným křesťanům, 1, Františkánské prameny, č. 178).“

Třetí adventní kázání zakončil otec Cantalamessa modlitbou z byzantské liturgie hodin na vánoční vigílii:

„Co bychom ti přinesli darem, ó Kriste náš Bože, za to, že ses zjevil na zemi a vzal na sebe naše lidství? Každé stvoření vytvořené tvou rukou přináší něco k díkůvzdání: Andělé svůj zpěv, nebesa hvězdu, králové své dary, pastýři svůj úžas, země jeskyni, poušť jesle. My ti však přinášíme panenskou Matku!“